

Moosipurgi ja paberirulli mitu elu

Koostaja: Reelika Raudkivi

Sihtrühm: eelkooliealised lapsed

Grupi suurus: kuni 20 last

Kestus: 60 minutit

Koht: Jääaja Keskuse 3. korruse ekspositsioon

Eesmärk:

- Lapsed õpivad tundma erinevaid materjale, oskavad neid nimetada ja liigitada,
- Lapsed oskavad sorteerida erinevaid materjale,
- Lapsed harjutavad koostööd rühmakaaslastega,
- Lapsed saavad teadmisi materjalide taaskasutamise võimaluste kohta.

Vahendid:

Tühjad moosipurgid,
Katkised mänguasjad,
Tühi kosmeetikataara, jogurtitopsid, purgikaaned,
Puuoksad, sammal, kondid, nahatükid,
Patareid, arvuti akud,
Väikseksjäänud särk,
Vanad ajalehed,
Punt paelajuppe ja prügikotid,
Viltpliiatsid,
Otsalõppenud wc-paberi rullid (võimalusel kodust kaasa võtta).

Tegevused

Sissejuhatus ~5 minutit

Päevakava, kodukorra ning programmi tutvustus Taneli ees. Kasutades nelja erivärvi paelajuppe jagatakse lapsed 4 rühma. Iga rühm saab omale prügikoti (samasugust värvi paelaga) ja algab prügijaht läbi keskuse ekspositsiooni- erinevatesse kohtadesse on eelnevalt pandud asju, mis seal olema ei peaks.

NB! Rühm liigub alati koos ja on juhendaja läheduses.

Teema arendus

~ 20 minutit

Juhendaja liigub koos prügi koguvate lastega läbi maja- räägib taustaks veidi ekpositsioonist ja esitab prüгитеemalisi küsimusi- mis on prügi, kuidas seda sorteerida (biojääde, pandipakend, taaskasutatav kodus või taaskasutatav tööstuses ehk tehakse ümber/uus, prügi), mida panna rohelisse, kollasesse ja sinisesse prügikonteinerisse, miks visatakse prügi maha jne? Esimesel (jääaja teemalisel) korrusel on prügina kasutatud looduslikke materjale- oksad, samblatutid, kondid, nahad, ...). Teisel korrusel ajalehtedest mänguasjadeni ja kolmandal ohtlikumad jäätmed- akud, patareid, aerosoolipudelid jm.

Praktiline ülesanne

~ 15 minutit

3. korruse puhkenurgas istuvad lapsed ringis patjadele (iga grupp moodustab oma ringi) ja kallavad kogutud prügi keskele maha. Seejärel hakatakse kokku kogutud prügi sorteerima. Iga prügi liik omaette hunnikusse (paber, plast, ohtlikud jäätmed, olmeprügi). Prügi ühisesse hunnikusse kokku pannes ütleb laps välja uue teadmise, mille Jääaja Keskusest sai. Järgneb **arutelu**, kas igasse hunnikusse said õiged asjad ning kas ja kuidas saab neid veel kasutada.

Kokkuvõttev tegevus

~20 minutit

Eelneva sorteerimise arutelu viimaseks võiks jääda paberikast ja viimaseks aruteluasjaks tühi wc-paberirull. Seejärel palub juhendaja võtta välja oma kaasavõetud rullid ja annab omalt poolt viltpliiatsid. Iga laps murrab rullil ühes otsas servad sisse (moodustuvad kõrvad) ja joonistab pliiatsitega öökulli näo (soovi korral ka nt tiivad). Öökulli saab omale mälestuseks kaasa võtta ja ta meenutab lapsele pidevalt Jääaja Keskuses käiku ning innustab olema mõistlik tarbija ja taaskasutaja.

Seos õppekavaga: 17. Valdkond Mina ja keskkond, 18. Valdkond Keel ja kõne, 20. Valdkond Matemaatika, 21. Valdkond Kunst, 23. Valdkond Liikumine

Programmi läbiviimise juhend

Juhendaja eeltöö (enne laste saabumist)

Asetada ekpositsiooni esemeid, mis seal olema ei pea - esimesel korrusel on prügina kasutatud looduslikke materjale - oksad, samblatutid, kondid, nahad, ...). Teisel korrusel ajalehtedest mänguasjadeni ja kolmandal ohtlikumad jäätmed- akud, patareid, aerosoolipudelid jm.

„Prügi“ asetada nt treppidele, mammutit ümbritsevale alale, jääruumi, maakerke mudeli servale, herbaariumi sahtlitele, Vooremaa maketile, lohukividele, ilmajaama, põlevkivisaali, poe- ja kodu ekspositsiooni.

Sissejuhatus

- Kuhu te (lapsed) olete täna tulnud? Mis koht on Jääaja Keskus?
- Päevakava, kodukorra ning programmi lühike tutvustus (Taneli ees).
- Gruppidesse (4) jagamine kasutades nelja erivärvi paelajuppe. Juhendaja hoiab paelajuppide kimbu keskelt kinni ja palub igal lapsel võtta kinni ühest paela otsast. Seejuures ei tohi lapsed hakata paela tirima, vaid tuleb saada kokku lapsega, kes hoiab kinni sama paela teisest otsast. Nii moodustatakse erinevat värvi rühmad – rohelised, sinised, valged ja kollased. Iga rühm saab omale prügikoti (märgistatud samasugust värvi paelaga).
- NB! Paela võib (aga ei pea) siduda grupist paari lapse käsivarre ümber, et oleks parem meeles hoida, kellega ühes grupis ollakse.
- NBB! Koopasse ei tasu lastega minna, jätta see iseseisvaks avastamiseks/koos õpetajatega tutvumiseks pärast õppeprogrammi. Tekitab liialt elevust ja soovi mängima jääda.

Teema arendus

- Algab prügijaht läbi keskuse ekspositsiooni- erinevatesse kohtadesse on eelnevalt pandud asju, mis seal olema ei peaks.
- Prügi otsimise käigus tutvustatakse põgusalt ka maja. Nt kas jääpurikas on prügi? Lume kasutusvõimalused (lapsed tihti ei tea, et lumesula vesi on toalilide lemmikjook). Mida mammut söi? Mida tänapäeval tehakse nt niidetud ja kokku riisitud muruga? Kas liiv-kruus-kivid on prügi? Loomade tundmine dioraamides. Eesel-ilmajaama kasutus. Jääkaru ja keiserpingviini kodu (Arktika ja Antarktika). Lõpuks juba kerge sissejuhatus tegelikku programmi teemasse (poes ja kodus) - mida tehakse teie kodus jogurtitopsi, leivakoti, vanade ajalehtede, väikseks jäänud riiete ja muu mittevajalikuga?

Praktiline ülesanne

- 3. korruse puhkenurgas istuvad lapsed ringis patjadele (padjad asetada tikitud pildi poolega vastu vaipa, iga grupp moodustab oma ringi) ja kallavad kogutud prügi keskele maha. Seejärel hakatakse grupi siseselt kokku kogutud prügi sorteerima. Iga prügi liik omaette hunnikusse (paber, plast, ohtlikud jäätmed, olmeprügi). Prügi ühisesse hunnikusse kokku pannes ütleb laps välja uue teadmise, mille Jääaja Keskusest sai. Järgneb arutelu, kas igasse hunnikusse said õiged asjad ning kas ja kuidas saab neid veel kasutada.

Kokkuvõttev tegevus

- Eelneva sorteerimise arutelu viimaseks võiks jääda paberikast ja viimaseks aruteluasjaks tühi wc-paberirull. Seejärel palub juhendaja võtta välja oma kaasavõetud rullid ja annab omalt poolt viltpliiatsid. Iga laps murrab rullil ühes otsas servad sisse (moodustuvad kõrvad) ja joonistab pliiatsitega öökulli näo (soovi korral ka nt noka ja tiivad). Öökulli saab omale mälestuseks kaasa võtta ja ta meenutab lapsele pidevalt Jääaja Keskuses käiku ning innustab olema mõistlik tarbija ja taaskasutaja.
- Kui öökullid on valmis, palub juhendaja igal lapsel oma padi ümber keerata ja öelda, mis looma pilt padja alla on tikitud. Laps näitab patja ka teistele ja juhendaja kordab kõva häälega, mis loomaga on tegu.

Seos õppekavaga:

Koolieelne lasteasutus:

17. valdkond *Mina ja keskkond*

Eesmärk:

- * mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- * omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- * väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- * märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Sisu:

* looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

Tegevuse korraldamisel:

- * suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, kompides, kuulates helisid;
- * lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, vestlemist.

18. valdkond *Keel ja kõne*

Eesmärk:

* kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;

Sisu:

- * keelekasutus: hääldamine, sõnavara;
- * suhtlemine, jutustamine ja kuulamine.

Tegevuse korraldamisel:

- *lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- * peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

20. valdkond *Matemaatika*

Eesmärk:

- *rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- * järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- * tunneb lihtsamaid ajamõisteid
- * mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- * tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- * näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Sisu:

- *hulgad;
- * suurused;
- * geomeetrilised kujundid.

Tegevuse korraldamisel:

- *suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada;

- * harjutatakse last orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- * seostatakse mäng, vaatlused ja vestlused matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- * suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- * toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

21. Valdkond Kunst

Eemärk:

- * tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- * kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- * vaatab, kirjeldab ümbritsevat

Sisu:

- *kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;

Tegevuse korraldamisel:

- * antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- * suunatakse last vaatlema
- * arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele.

Õppeprogrammi valmimisele aitas kaasa Keskkonnainvesteeringute Keskus.